

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	1	3	5
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	2
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 2nd Semester

(2054)

POLITICAL SCIENCE (In all Mediums)

Paper : Political Theory-II

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— (1) Question No. 1 is compulsory. Attempt **NINE** questions, each question carries **2** marks.

(2) Attempt **ONE** question from each Unit, each question carries **18** marks.

1. Attempt any **NINE** questions :

(i) What do you mean by Authority ?

(ii) Write down any two differences between Authority and Power.

(iii) What do you mean by Legitimacy ?

(iv) Write down any four characteristics of Legitimacy.

(v) What do you mean by Political Socialization ?

(vi) Write down any four characteristics of Political Socialization.

- (vii) What do you mean by Political Rights ?
- (viii) What do you mean by Duties ?
- (ix) What do you mean by Legal Duties ?
- (x) What do you mean by Negative Liberty ?
- (xi) What do you mean by Legal Justice ?
- (xii) Write down any four characteristics of Democracy.
- (xiii) How economic factors influences social change ?
- (xiv) What is Marxist view of Democracy ?
- (xv) What do you mean by Circulation of Elite ? 9×2=18

UNIT-I

- 2. Define Power and explain its main characteristics. 18
- 3. Define Political Culture. Discuss its various kinds. 18

UNIT-II

- 4. Discuss the various Civil, Political and Economic Rights which are enjoyed by the citizens in modern democratic state. 18
- 5. Critically evaluate the rights included in the declaration of the Human Rights. 18

UNIT-III

- 6. What do you mean by Liberty ? Discuss the safeguards of Liberty. 18

7. What do you mean by Equality ? Explain the Legal, Political, Social and Economic dimensions of Equality. 18

UNIT-IV

8. What do you mean by Social change ? Explain the characteristics of Social change. 18
9. Discuss the main features of Elitist theory of Democracy. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (1) प्रश्न न. 1 जरूरी है। कोई नौ प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं।

(2) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 18 अंक हैं।

1. कोई नौ प्रश्न करें :

- (i) सत्ता से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (ii) शक्ति और सत्ता के बीच कोई दो अंतर लिखें।
- (iii) उचितता से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (iv) उचितता की कोई चार विशेषताएं लिखें।
- (v) राजनीतिक समाजीकरण से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (vi) राजनीतिक समाजीकरण की कोई चार विशेषताएं लिखें।
- (vii) राजनीतिक अधिकारों से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (viii) कर्तव्यों से आपका क्या अभिप्राय है ?

- (ix) कानूनी कर्तव्यों से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (x) नाकारात्मक स्वतंत्रता से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (xi) कानूनी न्याय से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (xii) लोकतंत्र की कोई चार विशेषताएं लिखें।
- (xiii) आर्थिक तत्व सामाजिक परिवर्तन को कैसे प्रभावित करते हैं ?
- (xiv) लोकतंत्र का मार्क्सवादी विचार क्या है ?
- (xv) विशिष्ट वर्ग के चलते चक्र (Circulation of Elite) से आपका क्या अभिप्राय है ?

9×2=18

यूनिट-I

2. शक्ति की परिभाषा दें और इसकी विशेषताओं की व्याख्या करें।
18
3. राजनीतिक संस्कृति की परिभाषा दें और इसकी भिन्न-भिन्न किस्मों की व्याख्या करें।
18

यूनिट-II

4. आधुनिक लोकतंत्रीय राज्यों में नागरिकों को प्राप्त नागरिक, राजनीतिक और आर्थिक अधिकारों की व्याख्या करें।
18
5. मानवीय अधिकारों की घोषणा में शामिल अधिकारों की आलोचनात्मक व्याख्या करें।
18

यूनिट-III

6. स्वतंत्रता की परिभाषा दें और इसकी सुरक्षाओं की व्याख्या करें।

18

7. ਸਮਾਨਤਾ ਸੇ ਆਪਕਾ ਕਧਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਧ ਹੈ ? ਸਮਾਨਤਾ ਕੇ ਕਾਨੂਨੀ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਔਰ ਸਾਮਾਜਿਕ ਪਖੋਂ ਕੋ ਵਧਾਕਧਾ ਕਰੇਂ। 18

ਧੂਨਿਟ-IV

8. ਸਾਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸੇ ਆਪਕਾ ਕਧਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਧ ਹੈ ? ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਔਂ ਕੀ ਵਧਾਕਧਾ ਕਰੇਂ। 18
9. ਲੋਕਤੰਤ੍ਰ ਕੇ ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਵਰਗੀਧਿ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਕੀ ਮੁਕਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਔਂ ਕੀ ਵਧਾਕਧਾ ਕਰੇਂ। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- (1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।

(2) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 18 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :

- (i) ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (ii) ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਦੋ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ।
- (iii) ਉਚਿੱਤਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (iv) ਉਚਿੱਤਤਾ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਲਿਖੋ।
- (v) ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (vi) ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- (vii) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (viii) ਕਰਤੱਵਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

- (ix) ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (x) ਨਿਖੇਧੀਪੂਰਨ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (xi) ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (xii) ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਲਿਖੋ।
- (xiii) ਆਰਥਿਕ ਤੌਤ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ?
- (xiv) ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਹੈ ?
- (xv) ਵਿਸ਼ਿਸਟ ਵਰਗ ਦੇ ਚੱਲਦੇ ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

- 2. ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
- 3. ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

- 4. ਆਧੁਨਿਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾਗਰਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
- 5. ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

- 6. ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

7. ਸਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
9. ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਵਰਗੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18